

Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nalunaarutaat

Aalajangersagaq Ataatsimeersuarnermit akuersissutigineqartoq

Ataatsimeersuarnerup,

Innersuullugu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnit innersuussummut, tamatumani aalajangersakkaminni 1/2 –mi juunip 29-anni, 2006-imeersumi¹ Siunnersuisoqatigiit akuersissutigimmassuk Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nalunaarutaat,

Eqqaamallugu aalajangersakkani 61/178 decembarip 20-anni 2006-imeersoq tamatumani aalajangerami Nalunaarut pillugu isummernissaq iliuuseqarnissarlu kinguartinniarlugit isumaliutigeqqinnissaanut siunnersuisutiginissaanullu piffissaqarumalluni, aammalu aalajangerluni isumaliuteqarnini naammassissarlugu Ataatsimeersuarnerit 61-issaat naatinnagu, Akuersissutigaa Nunat Inoqqaavi pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nalunaarutaat aalajangersakkamut matumunnga ilaliussami imaritinneqartoq.

¹ Tak. Official Records of the General Assembly, Sixty-first Session, Supplement No. 53 (A/61/53), part. One, Chapt.II, sect. A)

107-issaanik najuuffigineqartumik ataatsimiinnermi Septembarip 13-ianni, 2007

Ilaliussaq

Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nalunaarutaat Ataatsimeersuarnerup,

Naalagaaffiit Peqatigiinni Isumaqatigiissummi siunertat tunngavigisallu aallaavigalugit, aamma pisussaaffiit naalagaaffiit Isumaqatigiissut naapertorlugu aalajangiussimasaasa naammassiniarneranni ajunngitsumik isumaqartumik,

Naqissuserlugu nunat inoqqaavisa inuiaat allat tamaasa naligimmatigik, akuersaarluguttaaq inuiaat tamarmik pisinnaatitaaffeqarmata immikkuullarinnissamut, imminnut immikkuullarissutut isiginissamut, taamatullu innermikkut mianerineqarnissamut,

Naqissuserluguttaaq inuiaat tamarmik atugartuussutsit kulturillu assigiinngisitaarnerannut pisuujuussusiannullu ilalersueqataammata, tamakkulu inuiassuit ataatsimut kingornussarsiaannut pinnguutaammata,

Naqissuseqqillugulu tunngavilersuutit, anguniakkat periaatsillu inuiaat imaluunniit inuit ataasiakkaat allanit pingaarnerunerannik kaammattuinnermik tunngaveqartut naalagaaffimmit kingoqqivimmit imaluunniit aallaaveqartut immikkut qalipaateqarnermik, upperisaqarnermik, immikkut inuiaassusermik imaluunniit kulturikkut immikkuullarinnermik, tassaammata immikkoortitsisut, ilisimatuussutsikkut uniuissut, inatsisitigut tunngaveqanngitsut, ileqqorissaarnermut akerliusut inooqatigiinnermilu naapertuilluarnerunngitsut,

Naqissuserlugu nunat inoqqaavisa, pisinnaatitaaffimminnik atuinnermini, immikkoortitsinermik sumilluunniit pinaveersimatinneqartariaqarnerat,

Isumakuluutigalugu nunat inoqqaavi oqaluttuarisaanermi naapertuilluannngitsumik pineqarnermi erloqisitaasimammata, soorlu nunasiaqarnikkut nunaminnik, nunanillu najukkaminnik isumalluutiminnillu arsaaganermikkut, taamaalillutik pingaartumik namminneq pisariaqartititik soqutigisatillu malillugit ineriartornermut pisinnaatitaaffimminnik atuinissamut pisinnaajunnaarsitaallutik,

Akueralugu nunat inoqqaavisa inunnguutsiminnit pisinnaatitaaffiisa, pinasuartumik mianerisariaqarnerannik siuarsartariaqarnerannillu pisariaqartitsineq, pilerfeqartoq pisinnaatitaaffinnik namminneq naalackersuinikkut, pissaqarniarnikkut aamma inooqatigiinnikkut aaqqissuinerannit aamma kulturiinit, anersaakkut ileqqunit, oqaluttuarisaanerannit inuunermillu isiginnittaasiannit, pingaartumillu nunaminnut, nunanut najukkaminnut isumalluutiminnillu pisinnaatitaaffiinit,

Akueraluguttaaq nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiisa angerfigeqatigiissutini, isumaqatigiissutini naalagaaffiillu peqatigalugit siunniussaqtumik aalajangersarneqartuni mianerisariaqarnerannik siuarsartariaqarnerannillu pisariaqartitsivinneq,

Ilassilluarlugu nunat inoqqaavi maanna iluminni aaqqissueqatigiimmata naalackersuinikkut, pissaqarniarnikkut, inooqatigiinnikkut kulturikkullu patajaallisarnermik aamma siunertaralugu immikkoortitsinerit naqisimanninnerillu suusulluunniit tamarmik atuuffigisimasaminni atuukkunnaarnissaat,

Qularutiginagu nunat inoqqaavi namminnerminnut aamma nunaminnut, nunanut najukkaminnut isumalluutiminnillu tunngasunik ineriartornermik aqutsinermikkut piginnaalersissasut inuiaqatigiinni atuutsititik, kulturitik ileqqutillu ataavartissallugit nakussatsissallugillu, ineriartortillu siuarsassagaat namminneq siunniussatik pisariaqartitatillu naapertorlugit,

Akueraluguttaaq nunat inoqqaavisa ilisimasaannik, kulturiinik ileqqunik mianerinninneq ilaammat piujuartitsisumik naligiimmillu ineriartornermut aamma eqqortumik avatangiisinik aqutsinermut, Erseqqissarlugu nunat inoqqaavisa nunaanni nunanilu najugaanni sakkutooqarfiaaeranut peqataaneq eqqissinermut, pissaqarniarnikkut inooqatigiinnikkulu siuarsaanermut ineriartornermullu, nunarsuarmi nunat inuisalu akornanni paaseqatigiinnermut ikinngutigiiyttullu pissuseqarnermut peqataammat,

Immikkut akuersarlugu nunat inoqqaavini ilaqutariit inuiaqatigiiffiillu pisinnaatitaaffiat akisussaaqatigiilluni meerartanik perorsaanerup, sulianut sungiusaanerup, ilinniartitaanerup inuunerinnerullu attatiinnarnissaannut, meeqqat pisinnaatitaaffii naapertorlugit,

Isumaliutinut ilatigillugu pisinnaatitaaffiit angerfigeqatigiissutini, isumaqatigiissutini naalagaaffiit peqatigalugit nunat inoqqaavisa siunniussaqtumik aalajangersaaqataaffiini naqissuserneqartut pissutsit ilaani tassaammata nunat tamalaat akornanni atuuttuusut, soqutigisariallit, akisussaaffiusut pissusiusullu,

Isumaliutigaluguttaaq angerfigeqatigiissutit, isumaqatigiissutit allallu angusaqarniarluni aaqqeeqatigiinnerit, aamma pissuseqatigiinnerit taakkua pilersitaat, tunngaviummata nunat inoqqaavisa Naalagaaffiillu akunnerminni patajaatsumik peqatigiinnerannut, Akueralugu, Naalagaaffiit Peqatigiit Inatsisaasa Tunngaviusut, Nunat Tamalaat akornanni Aningaasarsiornermi, Inooqatigiinnermi Kultureqarnermilu Pisinnaatitaaffiit pillugit Isumaqatigiissutip² aamma Nunat Tamalaat akornanni Innuttaasutut Naalakkersuinikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit Isumaqatigiissutip² aammalu Wienimit Nalunaarutit Iliuusissatullu Suliniutit³ naqissusermassuk inuiaat tamarmik nammineq aalajangiisinnaanermut pisinnaatitaaffiata tunngaviusumik pingaassusia, tamannalu tunngavigalugu taakkua namminneq qilersorsimangitsumik aalajangersinnaagaat naalakkersuinikkut inissisimanissartik aamma qilersorsimangitsumik namminneq aningaasarsiornikkut, inooqatigiinnikkut aamma kulturikkut ineriartornermik piviusunnortinnissaa,

². Tak. Aalajangersagaq 2200 A (XXI), tapiliusaaq. ³. A/CONF. 157/24 (Del 1), kap.III Isumaliutigalugu Nalunaarummi matumaniittoq sunaluunniit atorneqassanngimmat inuiaat arlaannaataluunniit namminneq aalajangiisinnaanerminnik pisinnaatitaaffiannik, nunat tamalaat akornanni inatsisinut naapertuuttumik ingerlanneqartumik, naaggaarinnermut, Qularutiginagu nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiinnik Nalunaarummi matumani akuersaarnerup sakkortusissammagit Naalagaaffiit nunat inoqqaavisalu akunnerminni oqimaatigiissumik suleqatiginnikkumasumillu pissuseqatigiinneri, tunngaveqartut naapertuilluarnermi, inuinaat naalakkersueqataaneranni, inuit pisinnaatitaaffiinnik mianerinninnermi, immikkoortitsinnginnermi aamma ajunngitsumik siunertaqarnermi tunngavigisanik,

Kajumissaarlugit Naalagaaffiit nunat tamalaat akornanni atuuttuusuni nunat inoqqaavinut pisussaaffitik malitseqqullugit sukumiisumillu atuutseqqullugit, pingaartumik inuit pisinnaatitaaffiinnut tunngassuteqartortaanni, inuiaat pineqartut siunersiorlugit suleqatigalugillu, Erseqqissarlugu Naalagaaffiit Peqatigiit pingaartumik ingerlaavartumillu suleqataasussaammata nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiisa siuarsarnissaanni illersornissaannilu, Qularutiginagu Nalunaarut manna pingaartumik ingerlariaqqinnerummat nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiisa kiffaanngissuseqarfiisalu akuersarnissaannut, siuarsarnissaannut aamma illersornissaannut aamma tamakkunatigut Naalagaaffinni Peqatigiinni suliniutinik naleqquttunik pilersitsiortornissamut,

Akueralugu naqissuseqqillugulu nunat inoqqaavi inuttut ataasiakkaatut immikkoortitsinertaqanngitsumik inuit pisinnaatitaaffiinnut nunat tamalaat akornanni inatsisini akuersarneqartunut pisinnaatitaaffeqarmata, aamma nunat inoqqaavisa pigimmatigik ataatsimoorullugit pisinnaatitaaffiit atasussaanerminnut, inuunerinnerminnut inuiattullu iluminni ineriartornissaminnut pingaavissuusut,

Akueralugu nunat inoqqaavini pissutsit nunap ilaani ataatsimit nunap ilaani allamut aamma nunamit nunamut assigiinngimmata, aamma naalagaaffinni nunallu immikkoortuini immikkoortit aamma

oqaluttuarisaanermi kulturikkullu kingornussarsiaqarnermi assigiinnngissutit naatsorsuutigisanut ilaasariaqartut,

Pingaartorsiutigalugu nalunaarutigaa Naalagaaffiit Peqatigiit Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Nalunaarutaat manna malinneqassammat peqatigiinnerup ataqpeqatigiinnerullu anersaavanni angusatut tamanut atuuttut:

Immikkoortoq 1

Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat inuit pisinnaatitaaffiisa tunngaviusumillu kiffaanngissuseqarfiit Naalagaaffiit Peqatigiit Inatsisaanni tunngaviusuni, Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Silarsuarimiunut Nalunaarummi⁴ aamma nunarsuarimiut inuit pisinnaatitaaffii pillugit inatsisaanni akuerineqarnerisulli, ataatsimoorussamik imaluunniit inuttut ataasiakkaatut, tamakkiisumik atorsinnaanissaat.

⁴Aalajangersagaq 217 A (III)

Immikkoortoq 2

Nunat inoqqaavi inuiaat inuillu ataasiakkaat kiffaanngissuseqartuupput inuiaallu inuillu ataasiakkaat allat naligalugit aamma pisinnaatitaaffigaat assigiinnngisitsinermit sumilluunniit pinaveersimatinneqarnissaq, pisinnaatitaaffiminnik atuinerminni, pingaartumik nunat inoqqaavisut kingoqqinertik imaluunniit kinaassusertik tunngavigalugu.

Immikkoortoq 3

Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat nammineq aalajangersaasinnaaneq. Pisinnaatitaaffik tamanna tunngavigalugu kiffaanngissuseqarlutik aalajangissavaat namminneq naalackersuinikkut inissisimanertik aamma kiffaanngissuseqarlutik piorsarsinnaallugu namminneq aningaasarsiornikkut, inooqatigiinnikkut aamma kultureqarnikkut ineriartornissartik.

Immikkoortoq 4

Nunat inoqqaavi, namminneq aalajangiisinnaanertik atortillugu, pisinnaatitaapput nammineq ingerlasinnaanermut imaluunniit nammineq naalackersornermut pissutsini namminneq iluminni sumiiffiminnullu tunngasuni, aammalumi periaatsit atortullu namminneq ingerlanermik ingerlanneri aningaasalersorniarlugit.

Immikkoortoq 5

Nunat inoqqaavi pisinnaatitaapput namminneq immikkuullarissumik naalackersuinikkut, inatsisit atuutsinnerisigut, pissaqarniarnikkut, inooqatigiinnikkut aamma kultureqarnikkut aqqissuinitik attatiinnassallugit patajaallisassallugillu, taamaattoq taamaaliorumagunik attassinnaallugit Naalagaaffimmi naalackersuinikkut, aningaasarsiornikkut, inooqatigiinnikkut aamma kultureqarnikkut inuuneqarnermi peqataasinnaanermut pisinnaatitaaffitik.

Immikkoortoq 6

Nunat inoqqaavi ataasiakkaat tamarmik innuttaassuseqarnissamut pisinnaatitaaffeqarput.

Immikkoortoq 7

1. Nunat inoqqaavi ataasiakkaat pisinnaatitaaffeqarput inuuneqarnermut, timikkut misigissutsitigullu tamakkiisumik, kiffaanngissuseqarnermut aamma inuttut isumannaatsuutitaanissamut.
2. Nunat inoqqaavi inuiattut immikkuullarissutut ataatsimoorussamik pisinnaatitaaffeqarput kiffaanngissuseqarnermi, eqqissinermi isumannaatsuunermilu inuunissamut, aamma inuiattut nungusaanermik peqqarniitsuliorluniluunniit iliuutsinik allanik iliorfigineqassanngillat, tassunga ilagitillugit peqatigiinnit ataatsimiit allanut meeqqanik pinngitsaaliilluni nuutsitsinerit.

Immikkoortoq 8

1. Nunat inoqqaavi inuiaat inuillu ataasiakkaat pisinnaatitaapput inuiannut allanut pinngitsaaliissummik ilanngutivitsitaannginnissamut imaluunniit kultureqarnermik aserunnginnissaannut.
2. Naalagaaffiit sukumiisumik periaaseqartariaqarput makku pinaveersimatinniarlugit iluarsiiviginiarlugillu:
 - (a) iliuutsit sulluunniit siunertaqartut imaluunniit sunniuteqartut inuiattut immikkuullarissutut ilivitsuunerannik imaluunniit kulturikkut naleqartitaannik imaluunniit immikkut inuiaasutut kinaassusiannik arsaarinissamik;
 - (b) iliuutsit sulluunniit siunertaqartut sunniuteqartulluunniit nunaannik, nunamik najugaqarfiannik imaluunniit isumalluutaannik piginnittuujunnaarsitsinissamik;
 - (c) innuttaasunik pinngitsaaliissummik nuussineq sunaluunniit siunertaqartoq sunniuteqartorluunniit pisinnaatitaaffinik sunilluunniit unioqquitsinissamik sanngiillisaanissamilluunniit;
 - (d) kulturit allat pinngitsaaliissummik ilanngutsitsinerat sunaluunniit imaluunniit akuulersitsinerat imaluunniit inooriaatsimik inatsisitigut, pisortatigut imaluunniit iliuutsitigut allatigut taakkununnga atulersitsineq;
 - (e) sunniiniarneq sunaluunniit ammip qalipaataa imaluunniit immikkut inuiaassuseq tunngavigalugit toqqaannartumik taakkuninnga immikkoortitsineq siuarsarniarlugu imaluunniit kaammattuutigalugu ilusiligaasoq.

Immikkoortoq 9

Nunat inoqqaavi inuiattut inuttullu ataasiakkaatut pisinnaatitaapput nunat inoqqaavisa inuiaqatigiiffiannut imaluunniit nunamut inuiannullu ilaassallutik, inuiaqatigiiffimmi nunamiluunniit inuiannilu pineqartuni qangaaniit iliuutsit ileqqullu naapertorlugit. Pisinnaatitaaffimmik tamatuminnga atuinermit immikkoortitsineq sunaluunniit pilissanngilaq.

Immikkoortoq 10

Nunat inoqqaavi nunaminnit nunanilluunniit najukkaminnit pinngitsaaliissutaasumik peersinneqassanngillat. Nuutsitsineq sunaluunniit pissanngilaq nunat inoqqaavisa pineqartut qilersorsimannigsumik, sioqqutsisumik paasinnilluni akuersinerat pitinnagu aamma naapertuilluartumik pissusissamisoortumillu taarsiivigineqarnissamik isumaqatigiissuteqareernikkut, aamma ajornanngitsillugu, uternissamut periarfissaqarluni.

Immikkoortoq 11

1. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat namminneq kulturikkut iliuutisik ileqqutillu ingerlatissallugit uummarissassallugillu. Tamatumunnga ilaavoq pisinnaatitaaneq qanga, maanna aamma siunissami kultureqarnerminnik ersersitsinissamik attassineq, illersuineq ineriartortitsinerlu, soorlu qangarsuarmit ingerlaatsimilu pisoqarfiit, kulturikkut pigisat, ilutsit, nalliuttorsiorluni katisimanerit, teknikikkut atortoqarnerit aamma eqqumiitsulioriaatsit takussaasutigut pissusilersornikkut aamma oqaluttualiornikkut taalliornikkullu pigisaqarneq.

2. Naalagaaffiit periaatsit sukumiisut aqutugalugit iluarsiiisutinik pilersuissapput taakkua ilagisinnaallugit taarsiineq, nunat inoqqaavi attavigalugit pilersinneqartoq, namminneq kultureqarnikkut, silaqassutsikkut, upperisaqarnikkut aamma anersaakkut inuuneqarnermi pigisat kiffaanngissuseqartumik, sioqqutsisumik paasinnilluni akuersineq aqutiginagu tiguneqarsimasunut imaluunniit namminneq inatsisiminnut, iliuutisiminnut aamma ileqquminnut unioqqutitsisumik.

Immikkoortoq 12

1. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat namminneq anersaakkut inuuneqarnermi aamma upperisaqarnermi kingornussarsiatik, iliuutisitik aamma nalliuttorsiorluni katisimanitik ersersissallugit, ingerlatissallugit ineriartortissallugit aamma ilinniartitsissutigissallugit; pisinnaatitaapput allanit akuliuffigineqaratik upperisaqarnerminni kultureqarnerminnilu eriagisatik attatissallugit, illersussallugit aamma atorsinnaassallugit; pisinnaapput nalliuttorsiorluni katisimanerminni atortutik atussallugit aqussallugillu; aamma pisinnaatitaapput ilamik toqusimasut timaat allaniittut utertissallugit.

2. Naalagaaffiit piginnaalersitsiniassapput nalliuttorsiorluni katisimanerini atortut inuillu toqusimasut timaasa allaniittut tigummilersimasamik atornissaannut aamma / imaluunniit utertinnissaannut periarfissiinissamut pissusissat malillugit, ammasumik aamma iliuutisit sukumiisut nunat inoqqaavi pineqartut attavigalugit pilersitaasut aqutugalugit.

Immikkoortoq 13

1. Nunat inoqqaavi pisinnaatitaapput namminneq ingerlaatsitik, oqaatsitik, oqaluttuatigut kingornussatik, inuunermik isiginnittaatsitik, allattaatsitik aamma oqaluttualiornikkut taalliornikkullu pigisatik uummarissassallugit, atussallugit aamma kinguaariit tullissaannut ingerlateqqittassallugit, aamma namminneq inuiaqatigiiffiminnut, sumiiffinnut aamma inunnut ateritititik piginnassallugit.

2. Naalagaaffiit sukumiisumik iliuuseqassapput pisinnaatitaaffiup tamatuma illersugaanera qulakkiissallugu aamma qulakkiissallugu nunat inoqqaavisa paasisinnaassagaat paasineqarsinnaassasullu naalakkersuinikkut, inatsisit atortitaanerisigut aamma pisortanit ingerlatsinikkut pisariaqaraangat nutserisoqarnikkut imaluunniit aqutissat naleqquttut allat atorlugit.

Immikkoortoq 14

1. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat ilinniartitsinermi aaqqissuinerit suliffeqarfiillu pilersissallugit namminneq oqaatsisik atorlugit ilinniartitsineq ingerlallugu, ilinniartitsinermi ilikkariartormilulu periaatsini namminneq kultureqarnerminnut naleqquttut atorlugit.
2. Nunat inoqqaavi inuit ataasiakkaat, pingaartumik meeqqat, pisinnaatitaapput Naalagaaffiup ilinniartitsinermi qaffasissutsini ilusiliinernilu tamani assigiinngisitsinertaqanngitsumik ilinniassallutik.
3. Naalagaaffiit pisussaapput, nunat inoqqaavi attavigalugit, sukumiisumik iliuuseqassallutik nunat inoqqaavi ataasiakkaat, pingaartumik meeqqat, aamma inuiaqatigiiffimmik avataani inuusut, periarfissaqartissallugit namminneq kulturiminnik ilinniartitaanermut aamma namminneq oqaatsitik atorlugit ingerlanneqartuni.

Immikkoortoq 15

1. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat namminneq kultureqarnerminni, kingornussarsiaminni, ingerlaatsiminni siunissamullu takorluukkaminni mianerineqarnissaq aamma assigiinngisitaarnissaq, taakku ilinniartitaanermi innuttaasunillu paasissutissiinerni naleqquttumik ilagitinneqassapput.
2. Naalagaaffiit sukumiisumik iliuuseqassapput nunat inoqqaavi pineqartut siunersiorlugit suleqatigalugillu, isummereerluni taamaassorinnittarneq akiorniarlugu aamma assigiinngisitsineq nungusarniarlugu aamma siuarsarniarlugit akaarinninneq, paasinninnerlu nunat inoqqaavisa akornanni inuiaqatigiinnilu pioqataasut allat akornanni.

Immikkoortoq 16

1. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat namminneq oqaatsiminni namminneq tusagassiorfitik pilersissallugit nunat inoqqaajunngitsullu tusagassiorfiinut assigiinngisitsinertaqanngitsumik periarfissaqassallutik.
2. Naalagaaffiit sukumiisumik iliuuseqassapput tusagassiorfinnut Naalagaaffimmit pigineqartunut nunat inoqqaavisa assigiinngisitaarnerat naapertuuttumik erserseqqullugu. Naalagaaffiit isummereerluni taamaassorinninneq atornagu oqaaseqarsinnaanermik kiffaanngissuseq tamakkiisoq qulakkiissavaat, tusagassiorfiit namminersortunit pigineqartut kaammattussallugit nunat inoqqaavisa assigiinngisitaarnerat naapertuuttumik ersersittaqqullugu.

Immikkoortoq 17

1. Nunat inoqqaavisa inuttut ataasiakkaatut inuiattullu pisinnaatitaaffigaat sulisoqarnermut inatsisiliornermi pisinnaatitaaffiit nunat tamalaat akornanni nunanilu ataasiakkaani atortitaasut tamaasa tamakkiisumik atorsinnaassallugit.
2. Naalagaaffiit nunat inoqqaavi siunersiorlugit suleqatigalugillu immikkut iliuuseqassapput nunat inoqqaavi meeqqat aningaasarsiornermi atonerlugaanermut navialissutaasinnaasunillu suliaqarnissamat pinaveersimatissallugit imaluunniit meeqqat atuarnernannut akuliunnissamat, imaluunniit meeqqap peqqinneranut imaluunniit timikkut, misigissuseqarnikkut, anersaakkut

inuuneqarnermi, pissuserissaarnermi imaluunniit inooqatigiinnermi ineriartornermi, ilisimaaralugu immikkut mianerisariaqassusiat ilinniartitaanerullu piginnaangorsarnissaannut pingaaruteqassusia.

3. Nunat inoqqaavisa inuit ataasiakkaatut pisinnaatitaaffigaat sulinermi immikkoortitaasumik atugaqartitaannginnissaq aamma, ilaatigut, immikkoortitsinertalimmik sulisitaannginnissaq imaluunniit immikkoortitsinertalimmik akissarsiaqartitaannginnissaq.

Immikkoortoq 18

Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat apeqqutini namminneq pisinnaatitaaffimminnik atuisuni aalajangersaanermut peqataassallutik, sinniisut namminneq toqqakkatik aqqutigalugit namminneq periaatsitik naapertorlugit, aamma nunat inoqqaavisut namminneq aalajangersaanermut aaqqissukkatik attatissallugit ineriartortissallugillu.

Immikkoortoq 19

Naalagaffiit nunat inoqqaavinik pineqartunik ajunngitsumik siunertaqartumik siunersiuillutillu suleqateqassapput taakkua namminneq sinniisutut aaqqissukkatik aqqutigalugit sulisunik inatsisiliornikkut imaluunniit pisortaqaarnikkut iliuitsit taakkuninnga attuisussat akueritinnagit atortilersitsinnagillu kiffaanngissuseqartumik, sioqqutsisumik aamma paasinnittumik akuersineq anguniarlugu.

Immikkoortoq 20

1. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat namminneq naalakkersuinikkut, aningaasarsiornikkut aamma inooqatigiinnermi aaqqissukkatik imaluunniit suliffitik attatissallugit, qularnaarniarlugu inuuniutigalugu piniaatsini periaatsimik atorsinnaanissaat ineriartortinnissaallu, aamma kiffaanngissuseqartumik qangaaniit kingornussatik allallu pissaqarniarnikkut suliat atorsinnaassallugit.

2. Nunat inoqqaavi inuuniutigalugu piniaatsinik ineriartornermillu atuisinnaajunnaarsimasut pisinnaatitaapput naapertuilluartumik pissusissamisoortumillu taarsiivigineqarnissamut.

Immikkoortoq 21

1. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat immikkoortitsinertaqanngitsumik, aningaasarsiornikkut aamma inooqatigiinnermi atukkaminnik pitsanngorsaanissaq, ilanngullugit, ilaatigut, ilinniartitaanermut, suliaqarnermut, inuussutissarsiuutissatut ilinniarnermut allamillu ilinniagaqarnermut, inissaqarnermut, eqqiluisaarnermut, peqqinnermut aamma inuttut isumagineqarnissamut tunngasut.

2. Naalagaaffiit sukumiisumik iliuseqassapput, pisariaqarfiinilu immikkut iliuseqassallutik taakkua pissaqarnikkut inooqatigiinnikkullu atugaasa pitsanngorsartuarnissaat qulakkeerniarlugu. Immikkut sammineqassapput nunat inoqqaavisa utoqqaat, arnat, inuusuttut, meeqqat aamma inuit innarluuteqartut pisinnaatitaaffii aamma immikkut pisariaqartitaat.

Immikkoortoq 22

1. Nalunaarutip matuma atortussanngortinniarnernani immikkut sammineqassapput nunat inoqqaavisa utoqqaat, arnat, inuusuttut, meeqqat aamma inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii.

2. Naalagaaffiit nunat inoqqaavi attavigalugit iliuuseqassapput qulakkeerniarlugu nunat inoqqaavisa arnat meeqqallu tamakkiisumik peqqarniisaarnermut immikkoortitsinermullu qanorluunniit ittumut pinaveersimatinnissaannut.

Immikkoortoq 23

Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat aalajangersassallugu ineriartortitsinissamut pisinnaatitaaffimmik atortinnissaanut salliutitassanik iliuusissanillu pilersitsinissaq. Nunat inoqqaavisa pingaartutut pisinnaatitaaffigaat peqqinnermut, ineqarnermut aamma aningaasaqarnermut inooqatigiinnermullu pilersaarutit allat namminerminnik attuisut suleqataallutik ineriartortissallugit aalajangersassallugillu aamma ajornanngitsillugu pilersaarutit tamakku namminneq pisortaqarfimmikkut aqussallugit.

Immikkoortoq 24

1. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat namminneq qangaaniit katsorsaasarnerminnut aamma peqqinnermik atatitsinermut iliuutsimik atatitsinissaat, ilanngullugit naasunik, uumasunik aamma atortussiassanik katsorsaasarnerit namminerminnut pingaartuusut. Nunat inoqqaavisa inuit ataasiakkaat aamma pisinnaatitaaffigaat immikkoortitsinertaqanngitsumik inooqatigiinnermi peqqinnermilu kiffartuussissutinik atuisinnaanissaq.

2. Nunat inoqqaavisa inuit ataasiakkaat assigiimmik pisinnaatitaaffigaat timikkut misigissutsitigullu peqqinnermik piumasarisat qaffasinnerpaat atorsinnaassallugit. Naalagaaffiit pisariaqartunik iliuuseqassapput siunertaralugu pisinnaatitaaffiup tamatuma tamakkiisumik angujartortinnissaa.

Immikkoortoq 25

Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat nunaminnut, nunanut najukkaminnut, immanut aamma sinerissap imartaanut isumalluutinullu allanut qangaaniilli pigisaminnut imaluunniit allatigut nunaqarfigisaminnut atukkaminnulluunniit immikkut anersaakkut pissuseqarfiginninnertik attatiinnassallugu patajaallisassallugulu, tamatumani kinguaariinnut pilerumaartussanut akisussaassusertik ataavartinniarlugu.

Immikkoortoq 26

1. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat nunatik, nunat najukkatik aamma isumalluutit qangaaniilli pigisimasatik, najugaqarfigisimasatik imaluunniit allatut atorsimasatik imaluunniit pissarsiarisimasatik.

2. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat pigissallugit, atussallugit ineriartortissallugit aqussallugillu nunatik, nunat najukkatik aamma isumalluutit qangaaniit pigisaqariaatsitut pigisatik imaluunniit qangaaniit najueriaatsitut allatut imaluunniit atuinertut, aammattaaq allatigut pigilersimasatik.

3. Naalagaaffiit inatsisinik atortitsinikkut akuersissuteqassapput illersuillutillu nunanut, nunanut najukkanut aamma isumalluutinut tamakkununnga. Taamatut akuersissuteqarnek ingerlanneqassaaq nunat inoqqaavisa pineqartut ileqqui, qangaaniit ilioriaasii aamma nunamik pigisaqariaasii naammattumik mianeralugit.

Immikkoortoq 27

Naalagaaffiit pilersissavaat atortissallugillu, nunat inoqqaavi pineqartut peqatigalugit, pissusissat malillugit, arlaannulluunniit nakerisarsiunngitsumik ammasumik paasiuminartumillu ingerlatsineq nunat inoqqaavisa inatsisaannik, qangaaniit ilioriaasiinik, ileqquinik aamma nunamik pigisaqariaasiinik naapertuuttumik akuersissuteqarnissamut, nunat inoqqaavisa nammineq nunaminnut, nunanut najukkaminnut isumalluutiminnullu pisinnaatitaaffii akueriniarlugit eqqartuussisutigullu aalajangersaavigitinniarlugit, taakkununga ilagitillugit qangaaniilli pigineqarsimasut imaluunniit allatigut najorneqarsimasut imaluunniit atorneqarsimasut. Nunat inoqqaavi pisinnaatitaaffeqassapput taamatut ingerlatsinermi peqataassallutik.

Immikkoortoq 28

Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat akitsisinneqarnissaq, aqqutissat ilagisinnaallugit utertitsineq imaluunniit, tamanna ajornarpat, naapertuilluartumik, pissusissat malillugit aamma naapertuuttumik taarsiilluni akiliuteqarneq, nunanut, nunanut najukkanut aamma isumalluutinut qangaaniit pigisimasaminnut imaluunniit allatigut najorsimasaminnut imaluunniit atorsimasaminnut, kiffaanngissuseqartumik, sioqqutsisumik aamma paasinnilluni akuersinertaqanngitsumik arsaarinnissutigineqarsimasunut, tiguarneqarsimasunut, najorneqarsimasunut, atorneqarsimasunut imaluunniit aserorneqarsimasunut.

Allatigut kiffanngissuseqartumik inuiannit pineqartunit isumaqatigiissutigineqarsimanngippat taarsiissuteqarneq pissaaq nunanik, nunanik najukkanik isumalluutinillu pitsaassutsimikkut, angissutsimikkut inatsisitigullu inissisimanermikkut taama pitsaatigisunik imaluunniit aningaasanik taarsiissuteqarnermik imaluunniit naleqquttumik taarsiissuteqarnermik.

Immikkoortoq 29

1. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat avatangiisit allanngutsaaliornissaannut illersornissaannullu nunamillu imaluunniit nunat najugarisamik isumalluutimillu kingunissisinaanissaq. Naalagaaffiit pisussaapput tamatut allanngutsaaliuinnermut illersuinnermullu, immikkoortitsinertaqanngitsumik nunat inoqqaavinut ikiorsiinnermik pilersaarutit pilersissallugit atortissallugillu.

2. Naalagaaffiit pisussaapput sukumiisumik iliuuseqassallutik qulakkeerniarlugit atortussiat navianaatillit inissisimatinnissaat imaluunniit toqqorsimanissaat pissanngitsoq nunani imaluunniit nunani nunat inoqqaavisa najugaqarfiini taakkua kiffaanngissuseqartumik, sioqqutsisumik paasinnittumik akuersisimatinnagit.

3. Naalagaaffiit aamma pisussaapput pisariaqarfiisigut qularnaassallugu, nunat inoqqaavisa atortussianit tamakkununga sunnerneqarsimasut peqqinnerat iluarsiiviginiarlugu nakkutilliinnermut, ataavartitsinnermut iluarseeqqinnermullu suliniutit inuiannit eqqorneqarsimasunit pilersarusiorneqartut atortinneqartullu, naleqquttumik atortinneqarnissaat.

Immikkoortoq 30

1. Sakkutooqarnermi suliniutit pissanngillat nunat inoqqaavisa nunaanni nunanilu najugaqarfii, imaanngippat taamaaliorinnaaneq pisinnaasoq inuiaqatigiit soqutigisaannut malunnartumik navianaatip eqqortinneratigut imaluunniit allatigut kiffaanngissuseqartumik isumaqatigiissutikkut imaluunniit nunat inoqqaavisa pineqartut piumasaqarneratigut.

2. Naalagaaffiit pisussaapput nunat inoqqaavinik pineqartunik sukumiisumik siunersiuissallutik, periaatsit naapertuuttut aqputigalugit aamma pingaartumik taakkua sinniisutut pisortaqarfii aqputigalugit, nunat imaluunniit nunat najugaqarfii sakkutooqarnermi suliniutinut atulersinnagit.

Immikkoortoq 31

1. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat kulturikkut kingornussarsiatik, qangaaniit ilisimaarisatik aamma qangaaniit kulturikkut saqqummeriaatsitik, aammalumi ilisimatuussutsimik ersiutaat, teknikikkut atortulersuutitik aamma kulturitik, ilanngullugit inunnut pinngoqqaatinillu isumalluutit, naasunit inerittussat, katsorsaatit, uumasut naasullu iluaqutissartaannik ilisimasat, oqaluttuarsiatigut kingornussarsiat, oqaluttualiornikkut taalliornikkullu pigisat, ilusiliinerit, timersuutit aamma qangaaniit pinnguaatit aamma takusassatigut pissusiliornikkullu eqqumiitsuliat attatissallugit, aqussallugit, illersussallugit ineriartortissallugillu. Pisinnaatitaaffeqarputaaq namminneq silaqassutsikkut pilersitaminnit pigisatik kultureqarnikkut kingornussat, qangaaniit ilisimaarisat, aamma qangaaniit kulturikkut ersersitseriaatsit attatiinnassallugit, aqussallugit aamma ineriartortissallugit.

2. Nunat inoqqaavi attavigalugit Naalagaaffiit pisussaapput sukumiisumik iliuuseqassallutik pisinnaatitaaffinnik tamakkuninnga atuineq akuerissallugu illersussallugulu.

Immikkoortoq 32

1. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat ineriartornermut atuinermullu iliuusissanik aalajangersaanissaq salliutitassanilu ineriartortitsinissaq aamma namminneq nunaminni nunanilu najukkaminni nunap nunalluunniit najugarisap ilaanik atuinissaq isumalluutinillu allanik atuinissaq.

2. Naalagaaffiit pisussaapput siunersiuissallutik aamma ajunngitsussamik siunertaqartumik nunat inoqqaavinik pineqartunik taakkua namminneq sinniisoqarnikkut suliffii aqputigalugit suleqateqassallutik kiffaanngissuseqartumik aamma paasinnilluni akuersineq anguniarlugu suliniummik sumilluunniit nunaannik nunanillu najugaanik attuisumik isumalluutinilluunniit allanik attuisumik akuersissuteqannginnermi, pingaartumik ineriartortitsinnermut, iluaquteqarnermut imaluunniit namminneq atortussianik, imermik aamma isumalluutaannit allanik piaanermut tunngasuni.

3. Naalagaaffiit pisussaapput sukumiisumik iliuuseqassallutik suliniutinut taama ittunut tamanut naapertuilluartumik pissusissamisoorumillu taarsiissuteqarnissamut, naleqquttunillu iliuuseqartoqassaaq avatangiisinut, aningaasarsiornermut, inooqatigiinnermut, kultureqarnermut aamma anersaakkut inuuneqarnermut ajortumik sunniutit millisarniarlugit.

Immikkoortoq 33

1. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat aalajangissallugu namminneq kinaassusertik imaluunniit ilaasortaaffitik namminneq ileqqutik ilioriaatsitillu naapertorlugit. Tamatuma akornusinngilaa nunat inoqqaavisa ataasiakkaatut Naalagaaffinni inuuneqarfigisaminni innuttanngorsinnaanerat.

2. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat aalajangersaavigissallugit pisortaqartitsinerminni aaqqissukkat aamma namminneq pisortaqartitsinerminnut ilaasortaasinnaanermut qinersinissaq namminneq periaasissatik naapertorlugit.

Immikkoortoq 34

Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat namminneq pisortaqarnerminni aaqqissuinissat siuarsassallugit, ineriartortissallugit aamma attatissallugit aamma namminneq immikkuullarissumik ileqqutik, anersaakkut inuuneqarnertik, periaatsitik, ilioriaatsitik aamma, tamakku atornerqarfiini, eqqartuussisarnermut aaqqissuinerit imaluunniit ileqqut, nunani tamalaani inuit pisinnaatitaaffiini atuuttuusut naapertorlugit.

Immikkoortoq 35

Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat inuit ataasiakkaat inuiaqatigiiffimminnut akisussaaffii aalajangersassallugit.

Immikkoortoq 36

1. Nunat inoqqaavisa, pingaartumik nunat tamalaat akornanni killeqarfinit avissaartinneqarsimasut, pisinnaatitaaffigaat attaveqatigiinnitik, pissuseqatigiinnitik aamma suleqatigiinnitik attatiinnassallugit ineriartortissallugillu, ilanngullugit namminneq ilaasortaminnut aammalumi killeqarfiit pitarlugit inuiaannut allanut anersaakkut inuuneqarnermik, kultureqarnermik, naalackersuinermik, aningaasarsiornermik aamma inooqatigiinnermik siunertaqartut.

2. Naalagaaffiit, nunat inoqqaavi siunersiorlugit suleqatigalugillu, sukumiisumik iliuuseqassapput pissuseq tamanna aqutissiussallugu pisinnaatitaaffiullu tamatuma atortitaanera qulakkiissallugu.

Immikkoortoq 37

1. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat Naalagaaffiit taakkualu malitsigisaat peqatigalugit naammassineqarsimasunik Angerfigeqatigiissutinik, Isumaqatigiissutinik Allanillu Iluqaataasussatut Iliuutsinik akuersaarinnissaq, malinninniarnissaq aamma atuutsitsinissaq aamma Naalagaaffiit Angerfigeqatigiissutit, Isumaqatigiissutit Allallu Iluqaataasussatut Iliuutsit malissagaat mianeralugillu.

2. Nalunaarummi matumani imaritinneqartoq sunaluunniit nassuiarneqassanngilaq Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffii Angerfigeqatigiissutini, Isumaqatigiissutini aamma Iluqaataasussatut Iliuutsini imaritinneqartut millisarneqassasut imaluunniit nungutinneqassasut.

Immikkoortoq 38

Nunat inoqqaavi siunersiorlugit peqatigalugillu Nalunaarutip matuma naammassineqarnissaanut naapertuuttunik Naalagaaffiit iliuuseqassapput, inatsisiliornikkut iliuutsit ilanngullugit.

Immikkoortoq 39

Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat Naalagaaffinnit nunallu tamalaat akornanni suleqatigiinnikkut aningaasatigut periaatsitigullu ikiorserneqarnissamut periarfissaqarnissaq, pisinnaatitaaffiit Nalunaarummi matumani imaritinneqartut atorsinnaajumallugit.

Immikkoortoq 40

Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffigaat atorsinnaallugu pinasuartumillu naapertuilluartumik pissusissamisoortumillu aalajangiivitissinnaallugu Naalagaaffinnik peqataasunillu allanik akerleriissuteqarnerit saqitsaannerillu aalajangersaaviginissaannut periaaseqarneq, aammalumi inuttut ataasiakkaatut ataatsimoorussamillu pisinnaatitaaffimminnik uniuinerit sukumiisumik iluarsinnaallugit. Aalajangiinermi taama ittumi naleqquttumik isiginiarneqassapput nunat inoqqaavisa pineqartut ileqqui, qangaaniit ilioriaasii, malittarisaat aamma eqqartuussisarnermi aaqqissuineri aamma nunani tamalaani inuit pisinnaatitaaffii.

Immikkoortoq 41

Naalagaaffiit Peqatigiit immikkoortui, immikkullu suliniaqatigiiffii naalagaaffiillu akornanni suliniaqatigiiffiit allat pisussaapput Nalunaarutip matuma periarfissarititaasa tamakkiisumik atortinnissaanut peqataassallutik, soorlu suleqatigiilluarnikkut, aningaasalersuinikkut suleqatigiinnikkut periaatsitigullu ikiorsiinikkut. Nunat inoqqaavisa apeqqutini namminerminnik attuisuni peqataanissaata qularnaarnissanut aqqtissat periaasissallu pilersinneqassapput.

Immikkoortoq 42

Naalagaaffiit Peqatigiit, immikkoortorta, ilanngullugu Nunat Inoqqaavinut tunngasunik Isummersoqatigiiffik, immikkullu suliniaqatigiiffiit, aamma nunani naalagaaffiusuni ittut, aamma Naalagaaffiit Nalunaarutip matuma periarfissarititaasa tamakkiisumik mianerineqarlutillu atuutsinnissaat siuarsassavaat, Nalunaarutillu matuma sukumiisuunera malittaralugu.

Immikkoortoq 43

Pisinnaatitaaffiit matumani akuersissutigineqartut tassaapput nunarsuarmi nunat inoqqaavisa ataavarnissaannut, mianerineqarnissaannut aamma inuunerinnissaannut piimasaasut annikinnerpaat.

Immikkoortoq 44

Pisinnaatitaaffiit kiffaanngissuseqarfiillu matumani akuersissutigineqartut nunat inoqqaavinut ataasiakkaatut angutitut arnanullu assigiimmik qulakkiigaapput.

Immikkoortoq 45

Nalunaarummi matumani ittut nassuiarniarneqassanngillat nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiinnik maanna angusaannik siunissamilu angujumaagassaannik annikillisisutut imaluunniit atuukkunnaarsitsisutut.

Immikkoortoq 46

1. Nalunaarummi matumani imaritinneqartut suulluunniit nassuiarneqassanngillat Naalagaaffiit, inuiaat, suleqatigiit imaluunniit inuit ataasiakkaat pisinnaatitaaffeqartut suliniummut sumulluunniit ilanngutissasut imaluunniit suliamik sumilluunniit suliaqassasut Naalagaaffiit Peqatigiit

Inatsisaannut Tunngaviusunut akerliusumik, imaluunniit nunap najugarisap imaluunniit naalagaaffittut ataatsimoortut allanut atanngitsut ataqqineqartariaqarnerannik tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit sequmiinermik aseruinermilluunniit kinguneqartussamik iliuuseqarnissamut pisinnaatitsinermik iliuuseqaqqusinermilluunniit sumilluunniit.

2. Pisinnaatitaaffinnik Nalunaarummi matumani oqaasertalersorneqartunik atuinermi inuit pisinnaatitaaffii aamma kikkut tamarmik tunngaviusumik kiffaanngissuseqarfii mianerineqassapput. Pisinnaatitaaffinnik Nalunaarummi matumani saqqummiunneqartunik atuinermut taamaallaat killilersuutigineqarsinnaapput inatsisitigut aalajangersakkat nunani tamalaani inuit pisinnaatitaaffiinut pisussaaffiit tunngavigalugit. Killilersuutit taama ittu immikkoortitsisuussanngillat atorfissarpiamullu tunngasuussallutik allat pisinnaatitaaffiinik kiffaanngissuseqarfiinillu akuersaarnissap mianerinninnissallu qulakkeernissaat kisiisa siunertaralugit aamma inuiaqatigiit demokratimik tunngaveqarlutik ingerlasut naapertuilluarnermik pinngitsuugassaannngitsumik atortariaqagaat naammassiniarlugit.

3. Pisinnaatitsissutit Nalunaarummi matumani saqqummiunneqartut nassuiaaserneqartassapput naapertuilluarnermik, demokratimik, inuit pisinnaatitaaffiinik mianerinninnermik, naligiissumik pinninnermik, immikkoortitsinnginnermik, ajunngitsumik aqutsinermik ajunngitsumillu siunertaqarnermik tunngavigisat naapertorlugit.

<http://inuit.org/kl/icc-mi-suliavut/nunat-inoqqaavisa-pisinnaatitaaffii/nunat-inoqqaavisa-pisinnatitaaffii-pillugit-fn-nalunaarutaat/>

Maluginiagassaq: Kalaallisut allaqqissaarneqarnera kukkunersiorneqarpoq Inatsisit tunngaviusussat pillugit Isumalioqatigiissitat Allattoqarfiannit.